

УДК 372.8-054.6

Катрушова Л.О., Буря Л.В., Матвієнко Т.М., Нечепасєва Л.В., Філатова В.Л.,
Саргош О.Д., Четверикова О.П., Комишан І.В., Алексєєва А.В.,
Катрушов О.В.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

ДИНАМІКА ЕМПАТІЇ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ В ЗВО УКРАЇНИ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Метою роботи стало дослідження динаміки емпатії студентів-іноземців у процесі здобуття професії лікаря. Доцільним, на думку авторів, є необхідність поглиблення теоретичного аналізу соціально-психологічного портрета студентів-мігрантів із метою виявлення вихідного рівня емпатії, що є запорукою побудови професійної перспективи.

Ключові слова: студенти-іноземці, медицина, емпатія.

Целью работы было исследование динамики эмпатии студентов-иностранцев в процессе освоения профессии врача. Целесообразным, по мнению авторов, является необходимость углубления теоретического анализа социально-психологического портрета студентов-мигрантов с целью выявления исходного уровня эмпатии, что является залогом построения профессиональной перспективы.

Ключевые слова: студенты-иностранцы, медицина, эмпатия.

The purpose of the work was determination of dynamics of the empathy development of foreign students in the process of obtaining a doctor's profession. In our opinion, it is necessity of enlargement of the theoretical analysis of the socio-psychological portrait of migrant students in order to identify the initial level of empathy that is the key to building a professional perspective.

Keywords: foreign students, medicine, empathy.

Робота виконана згідно з планом ініціативної наукової теми кафедри гігієни, екології та охорони праці в галузі Української медичної стоматологічної академії "Наукове обґрунтування психогігієнічного

супроводу соціальної адаптації студентів-іноземців у медичних ВНЗ України", № держ. Реєстрації 0115U007174.

Постановка проблеми. Останнім часом інтерес до проблеми міграції взагалі й міждержавної освітянської міграції молоді як одного з векторів міграції зокрема опинився в центрі уваги психологічної науки. Освітньою міграцією називають переважно тимчасове переселення, що триває від кількох місяців до кількох років та має на меті навчання за межами адміністративно-територіальної одиниці постійного проживання [1].

Глобальні соціально-економічні системні зміни у світі та зростаючі темпи міждержавної освітянської міграції молоді загострюють значимість проблеми соціальної адаптації широких контингентів студентської молоді в нових умовах «чужого» суспільства. Особливо це стосується студентів, які навчаються на медичних факультетах, оскільки здобуття професії лікаря вважається у світі найбільш важким освітянським процесом. Це зумовлює необхідність поглибленого дослідження розвитку емпатії, бо ефективна професійна діяльність лікаря не може здійснюватися без високого ступеня емпатії медичного працівника відносно пацієнтів [2-4].

Метою роботи стало дослідження особливостей динаміки розвитку емпатії студентів-іноземців у процесі здобуття професії лікаря у ЗВО України медичного профілю в умовах освітянської міграції.

Дизайн і методологія дослідження. Дослідження можливих прогнозованих реакцій особи, що характеризують розвиток емпатії в студентів-іноземців у процесі навчання у ЗВО України медичного профілю, ми проводили за допомогою скринінгового психологічного тестування на базі факультету підготовки іноземних студентів академії.

Оскільки психологічні тести потребують глибокого знання мови для правильного розуміння нюансів поставлених тестових запитань, то розраховувати на достовірні відповіді при тестуванні студентів-іноземців першого курсу навчання за допомогою українськомовних чи російськомовних тестів не доводиться. Це продемонстрували наші попередні

дослідження, коли ідентичні тести українською чи російською мовами (залежно від профілю підготовчого відділення) і рідною мовою студента-першокурсника дали незіставні результати. Ми висловлюємо вдячність клінічним ординаторам-іноземцям УМСА як носіям мови за допомогу в перекладі залучених у дослідження психологічних тестів мовами основних етнічних груп студентів, які навчаються в академії. Для визначення і прогнозування можливих реакцій особи на зміну соціального середовища, а також для формування груп спостереження були відібрані й адаптовані відповідні психологічні тести російською, англійською і рідними мовами окремих етнічних груп, які були задіяні в дослідженні, – арабською і туркменською. У дослідженнях був використаний тест на емоційний інтелект Н. Холла (тест EQ), що дало можливість оцінити динаміку розвитку емоційного інтелекту в процесі навчання і соціальної адаптації. Важливо зазначити, що впродовж освітнянського періоду відбувається розширення комунікаційних каналів отримання інформації, підвищується ступінь емоційного інтелекту.

Виклад основного матеріалу

Контингент студентів-іноземців, які навчаються в Українській медичній стоматологічній академії, кількісно коливався згідно з даними деканату за роки аналізу (2010 – 2016 рр.) від 571 особи до 784 осіб та охоплював громадян понад 40 країн.

Таблиця 1

Найчисленніші етнічні групи студентів-іноземців (2010 – 2016 рр.)

Країни арабського світу (Магриб і Машрик)			
Країна постійного проживання	К-сть студентів	Мова	
Єгипет	32 - 43	Арабська	
Еритрея	2 - 8	Арабська	
Ємен	8 - 11	Арабська	
Ізраїль	34 – 42	Іврит, арабська	

Ірак	43 - 49	Арабська
Йорданія	96 – 123	Арабська
Кувейт	14 - 18	Арабська
Ліван	9 - 16	Арабська
Лівія	8 - 13	Арабська
Марокко	77 - 84	Арабська
Палестина	21 – 30	Арабська
Сирія	8 - 11	Арабська
Туніс	18 - 24	Арабська
Країни СНГ і пострадянського простору		
Азербайджан	33- 38	Азербайджанська
Російська Федерація	21 – 25	Російська
Таджикистан	9 - 13	Таджицька
Туркменістан	97 - 112	Туркменська
Узбекистан	62 - 73	Узбецька
Країни Африканського континенту, що не входять у Арабський союз		
Гана	17 - 23	Англійська
Нігерія	19 – 27	Англійська
Камерун	2 - 6	Англійська, французька
Судан	29 - 34	Арабська, англійська
Уганда	3- 7	Англійська, суахілі
Країни Азії		
Індія	33 - 42	Англійська, гінді та інші (26 мов)
Іран	9 - 14	Перська (фарсі)
Пакистан	3 – 7	Урду, англійська

Китай	1 - 5	Китайська
-------	-------	-----------

Також за період спостереження в академії навчалися громадяни Білорусії, Великобританії, Грузії, Данії, Нідерландів, Німеччини, Польщі, США, Швеції. Але чисельність контингенту з кожної країни щорічно не досягала 5 осіб, тому в наші дослідження ми їх не залучали.

Задіяний у дослідженнях тест Н. Холла, перекладений арабською мовою, був запропонований студентам 1 та 6 курсів – корінним жителям Єгипту, Марокко, Йорданії, а також туркменською мовою – для вихідців із Туркменістану. Контрольною групою були вітчизняні студенти (мова українська).

Таблиця 2

Динаміка емпатії студентів-іноземців у процесі здобуття вищої медичної освіти за даними тесту Н. Холла

Шкали	Арабські країни (мова арабська)		Туркменістан (мова туркменська)		Вітчизняні студенти (мова українська)	
	1 курс	6 курс	1 курс	6 курс	1 курс	6 курс
Емпатія	6	16	5	15	8	16

Примітка: аналіз даних: 14 і більше балів — високий рівень; 8 – 13 балів — середній рівень; 7 і менше балів — низький рівень.

Як видно з даних, наведених у табл. 2, рівень емпатії першокурсників студентів-іноземців характеризується як низький у порівнянні з вітчизняними студентами, де рівень середній. Однак у процесі здобуття професії лікаря рівень емпатії підвищується на 6 курсі до рівня "високий", що може слугувати посиленням побудови професійної перспективи.

Висновок

Доцільним, на наш погляд, є необхідність поглиблення теоретичного аналізу соціально-психологічного портрета студентів-мігрантів із метою виявлення первинного рівня емпатії, що є запорукою побудови професійної перспективи.

Література

1. Ровенчак О. Визначення та класифікації міграцій: наближення до операційних понять / О. Ровенчак // Політичний менеджмент. - 2006. - № 2 (17). - С. 127-139.
2. Баженов В.Г. Детерминация преступного поведения несовершеннолетних в условиях современного российского общества (криминологический анализ)/ В.Г. Баженов. – СПб., 2002.- 187 с.
3. Клейберг Ю.А. Социальные нормы и отклонения / Ю.А. Клейберг. – Кемерово, 2001. – 234 с.
4. Кондрашенко В.Т. Общая психотерапия /В.Т. Кондрашенко.–М., 2004.– 346с.